Krachtlijnen actuele stadsontwikkeling

Philippe Van Wesenbeeck

17/10/2019

Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning

1. Inleiding: Gent in een notendop
2. Stadsontwikkeling in Gent
3. Ruimte voor Gent – Structuurvisie 2030
4. Projectmatige vertaling van de ruimtelijke visie

Enkele kencijfers…

Oppervlakte 15.643 ha (waarvan de helft kanaalzone)
259.281 inwoners (2017)
Circa 500.000 inwoners grootstedelijk gebied
Ruim 75.000 studenten, circa 30.000 kotstudenten
189.123 jobs (2016), job ratio 117,7 %

Ruimtelijke structuur

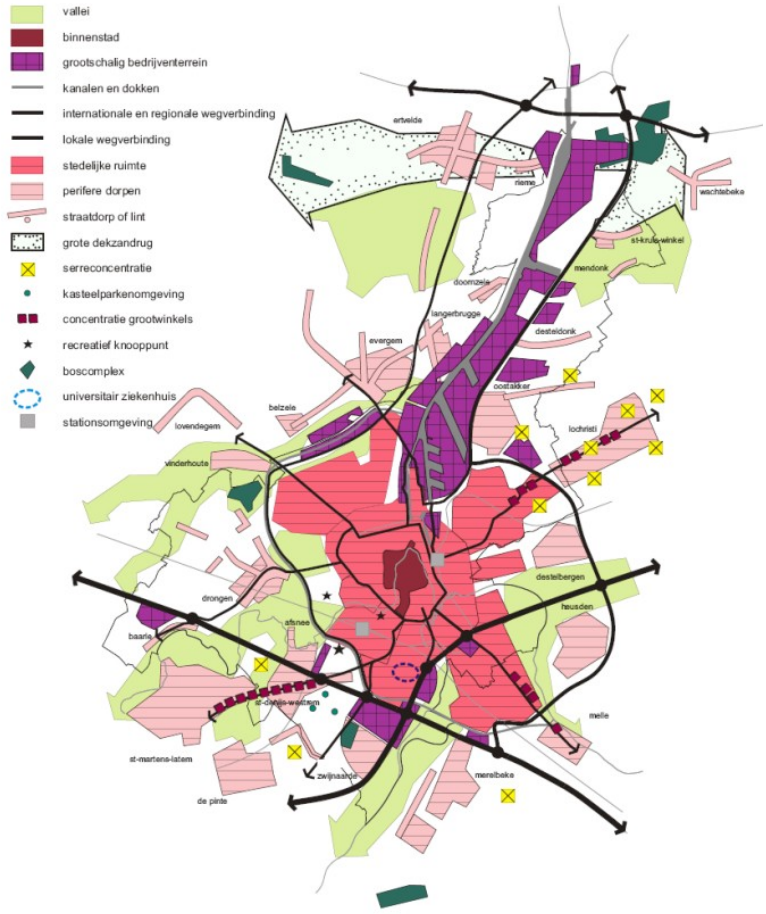

Ontstaan aan de samenvloeing (“Ganda”) van de **rivieren** Leie en Schelde

Ligt aan het **knooppunt** van de Europese snelwegen E40 en E17

Station Gent-Sint-Pieters: drukste station van Vlaanderen

Kanaalzone, het **kanaal** Gent-Terneuzen verbinding met de Westerschelde en de Noordzee

1. Inleiding: Gent in een notendop
2. Stadsontwikkeling in Gent
   - Structuurplanning als methodiek
   - Krijtlijnen van de stadsontwikkeling
3. Ruimte voor Gent – Structuurvisie 2030
4. Projectmatige vertaling van de ruimtelijke visie

Structuurplanning als methodiek

"(...) Een structuurplan is dus eerder een wenselijkheid, een visie voor hoe de stad zichzelf zou zien ontwikkelen in de toekomst. Een streefdoel waar de werkelijkheid, van zowel bewoners als privaatontwikkelaars, aan afgetoetst moet worden. (...)"

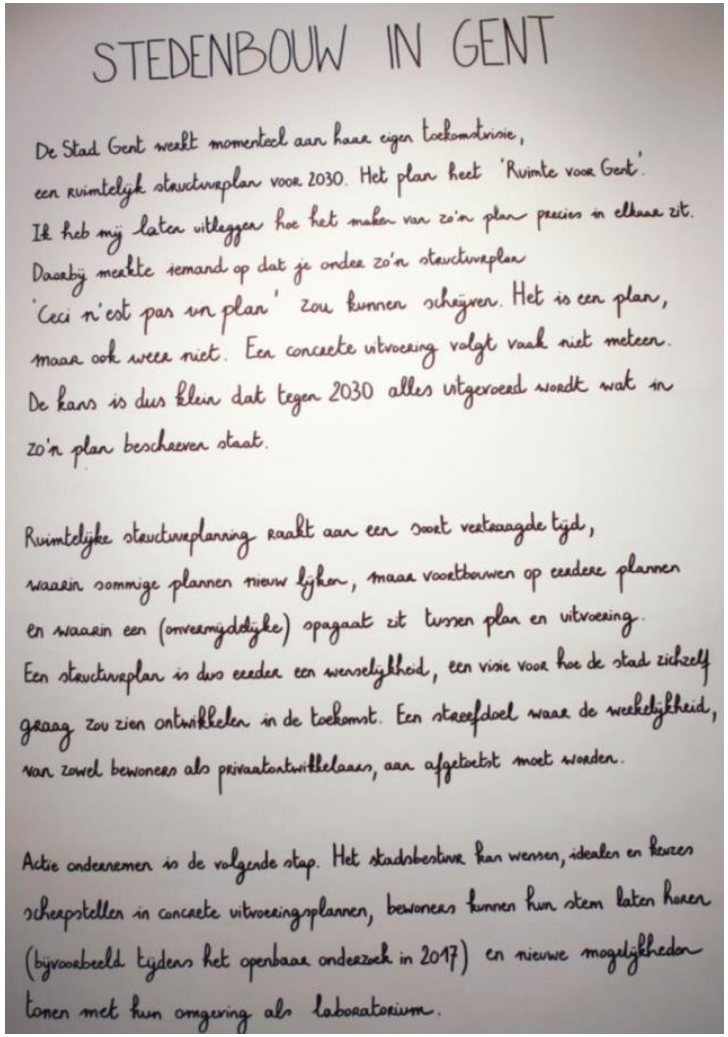

STEDENBOUW IN GENT

De Stad Gent werkt momenteel aan haar eigen toekomstvisie, een ruimtelijk structuurplan voor 2030. Het plan heet 'Ruimte voor Gent'. Ik heb mij laten uitleggen hoe het maken van zo'n plan precies in elkaar zit. Daarbij merkte iemand op dat je onder zo'n structuurplan 'Ceci n'est pas un plan' zou kunnen schrijven. Het is een plan, maar ook weer niet. Een concrete uitvoering volgt vaak niet meteen. De kans is dus klein dat tegen 2030 alles uitgevoerd wordt wat in zo'n plan beschreven staat.

Ruimtelijke structuurplanning raakt aan een soort verstrengelde tijd, waarin sommige plannen nieuw lijken, maar voortbouwen op eerdere plannen en waarin een (onvermijdelijke) spagaat zit tussen plan en uitvoering. Een structuurplan is dus eerder een wenselijkheid, een visie voor hoe de stad zichzelf graag zou zien ontwikkelen in de toekomst. Een streefdoel waar de werkelijkheid, van zowel bewoners als privaatontwikkelaars, aan afgetoetst moet worden.

Actie ondernemen is de volgende stap. Het stadsbestuur kan wensen, idealen en kaders scheppen in concrete uitvoeringsplannen, bewoners kunnen hun stem laten horen (bijvoorbeeld tijdens het openbaar onderzoek in 2017) en nieuwe mogelijkheden tonen met hun omgeving als laboratorium.

Structuurplanning als methodiek

Lange traditie in planmatige stadsontwikkeling…

- hedendaagse benadering stadsontwikkeling gestart in jaren ‘70
- visie sterk gestuurd vanuit bestaande patronen en kwaliteiten
- veel aandacht naar historische en landschappelijke elementen
- Strategische stadsplanning aan basis stadsontwikkeling

Gent Morgen - 1971

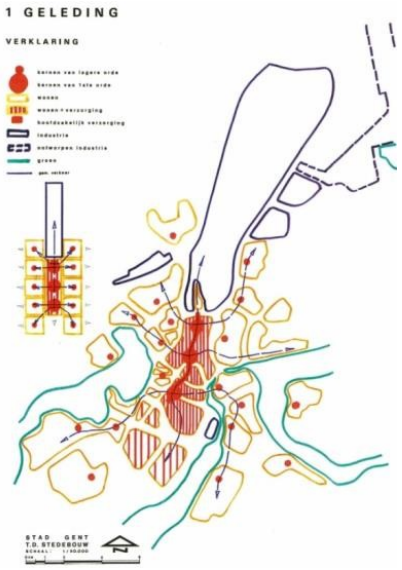

Structuurplan -1982

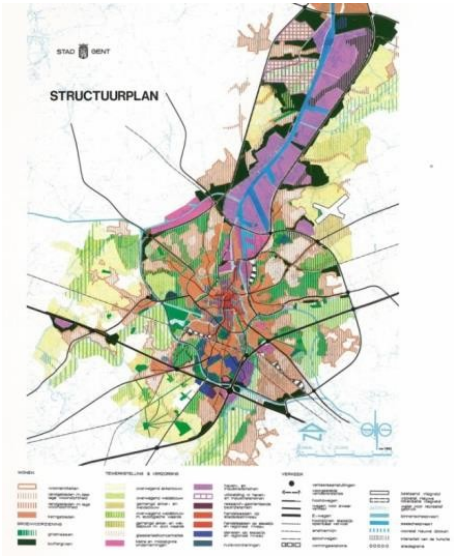

Ruimtelijke ontwikkelingsstructuur (ROS) - 1993

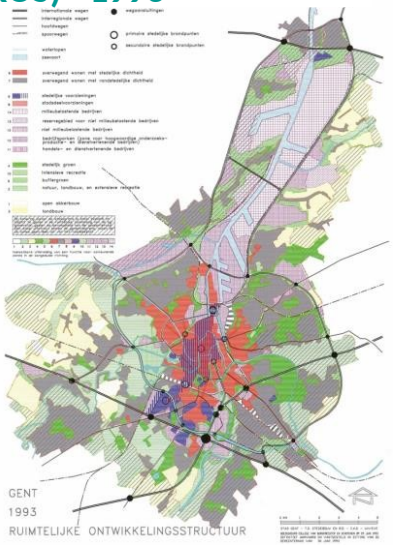

Ruimtelijk structuurplan Gent (RSG) - 2003

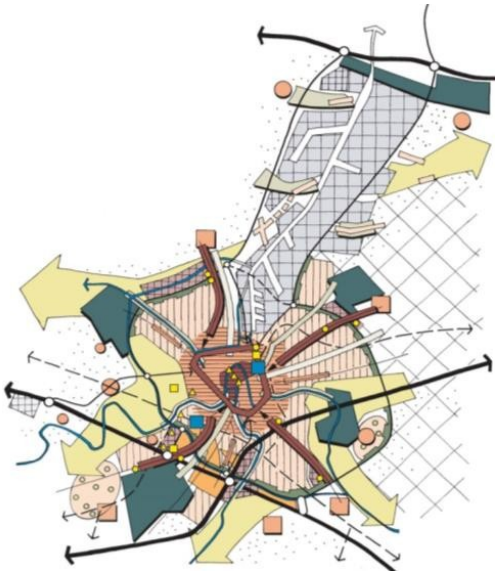

1. Inleiding: Gent in een notendop
2. Stadsontwikkeling in Gent
3. Ruimte voor Gent – Structuurvisie 2030
   - Uitdagingen
   - Hoe groeien we verstandig?
     - *Wijs verdichten en verluchten*
     - *Verweven*
     - *Ruimte voor groen en water*
     - *Ruimte voor duurzame mobiliteit*
     - *Mens staat centraal*
4. Projectmatige vertaling van de ruimtelijke visie

Ruimte voor Gent –structuurvisie 2030

Uitdagingen

Welke uitdagingen komen op ons af?

1. De bevolking blijft groeien en wijzigt in samenstelling **(demografische uitdaging)**

1 januari	Gent												
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2030	2035
Aantal inwoners	259.083	261.067	262.790	264.515	266.177	267.651	269.099	270.403	271.627	272.779	273.873	277.033	282.293
Groei (2017=100)	*100,0*	*100,8*	*101,4*	*102,1*	*102,7*	*103,3*	*103,9*	*104,4*	*104,8*	*105,3*	*105,7*	*106,9*	*109,0*

2014: 116.970 gezinnen
2030: 126.049 gezinnen
+ 9.079 gezinnen

2014: 251.133 inwoners
2030: 268.832 inwoners
+ 17.699 inwoners

2. De bevolkingsgroei van Gent en zijn regio vraagt ook om bijkomende tewerkstelling; we moeten inspelen op een veranderende economie **(economische uitdaging)**

3. We verplaatsen ons steeds meer en willen bereikbaarheid garanderen **(mobiliteitsuitdaging)**

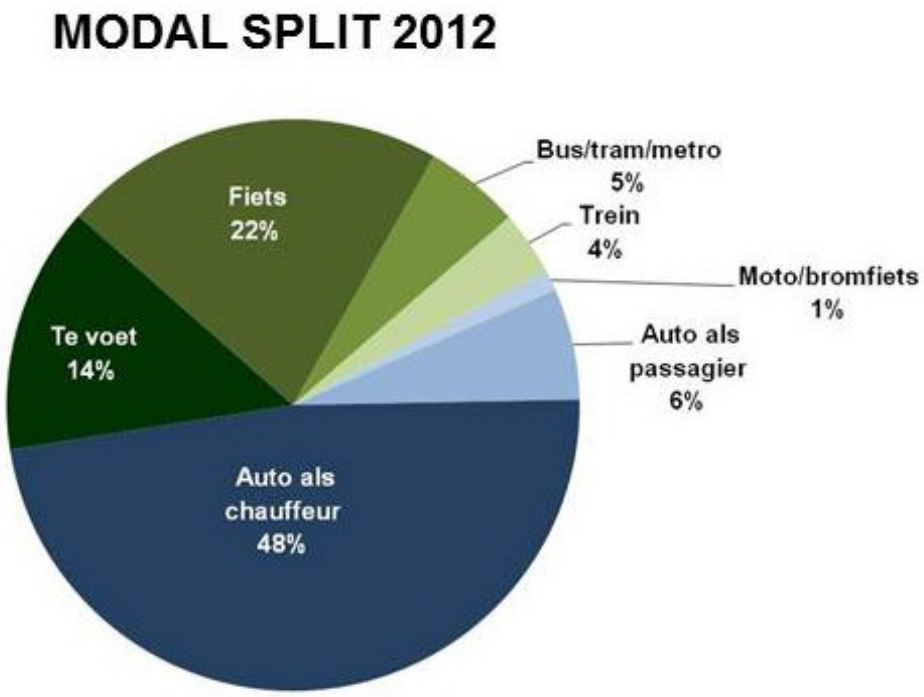

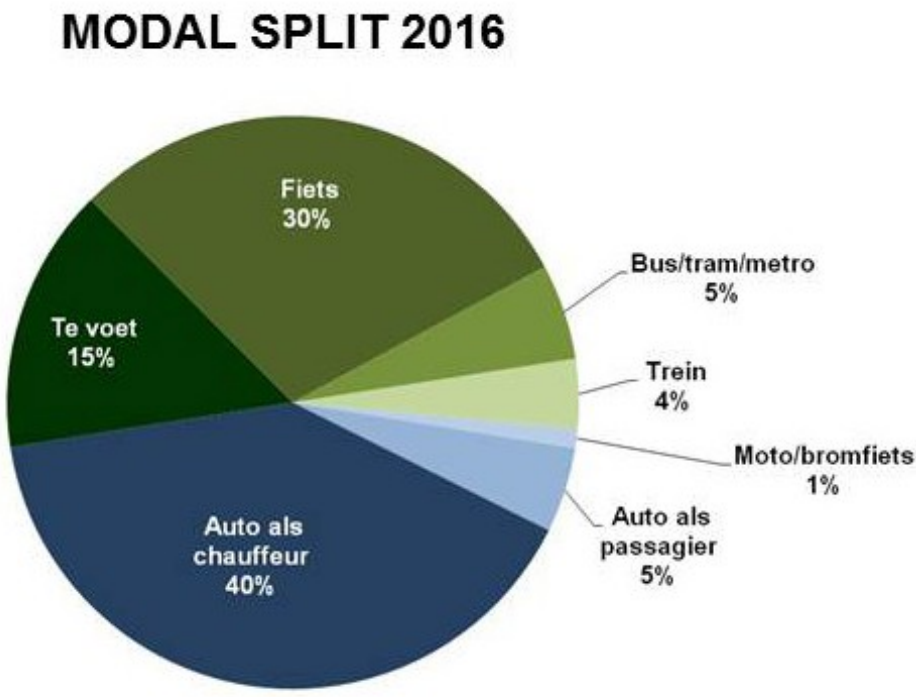

Grafiek: verplaatsingsgedrag van de Gentenaars op basis van evolutie modal split tussen 2012 en 2016

4. De groeiende stad moet ook leefbaar blijven **(leefkwaliteitsuitdaging)**

5. Een stad zijn waarbij we de ruimte klimaatrobuust inrichten **(klimaatuitdaging)**

6. In een open proces voor én met alle bewoners en alle gebruikers van de stad **(participatieuitdaging)**

Ruimte voor Gent – structuurvisie 2030

Toekomstvisie

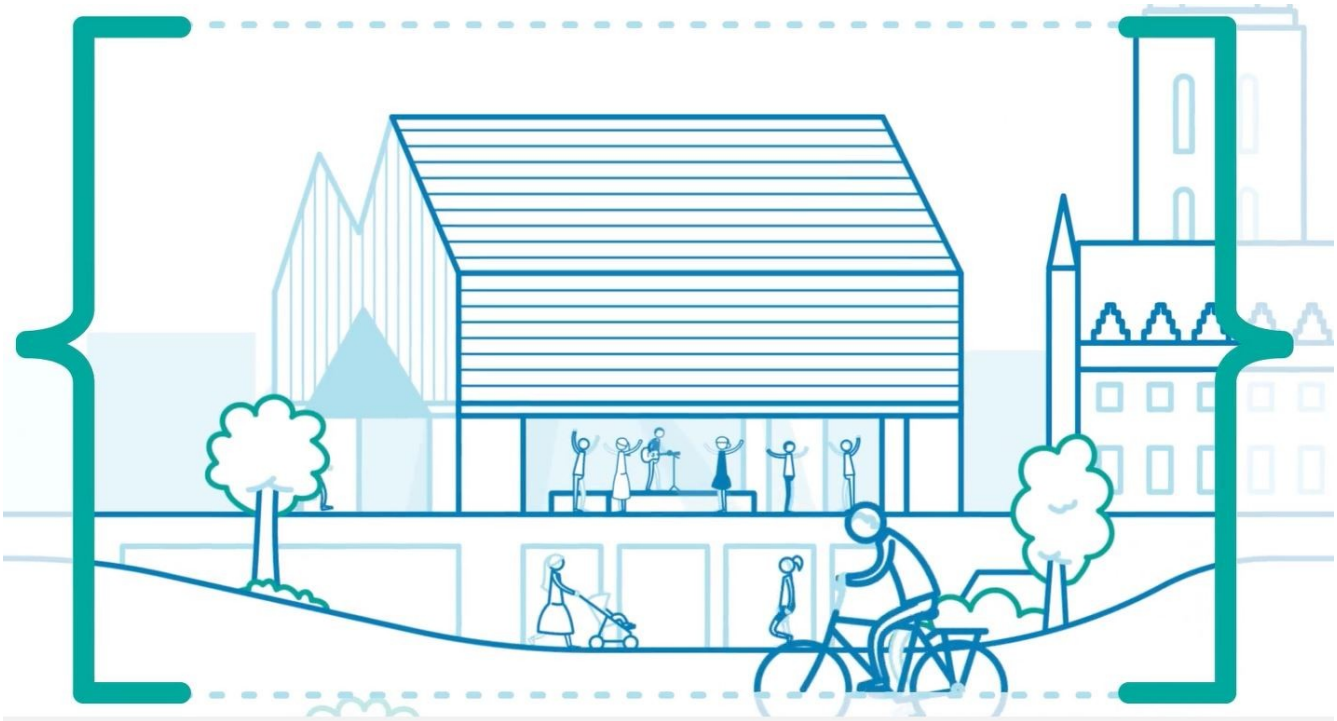

Hoe groeien we verstandig?

Geen **ongebreidelde groei meer binnen de open ruimte**

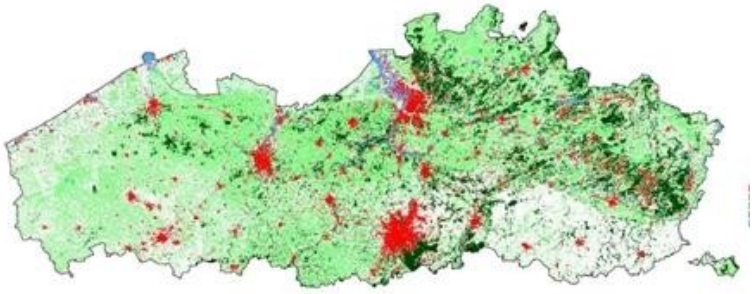

Kaart bebouwde oppervlakte in 1976

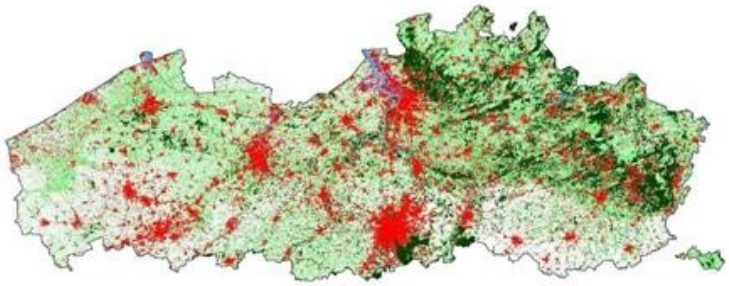

Kaart bebouwde oppervlakte in 2000

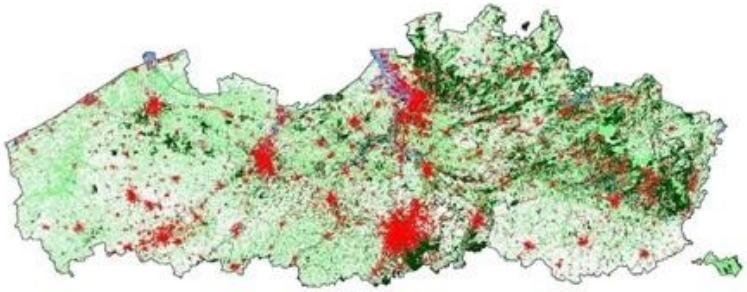

Kaart bebouwde oppervlakte in 1988

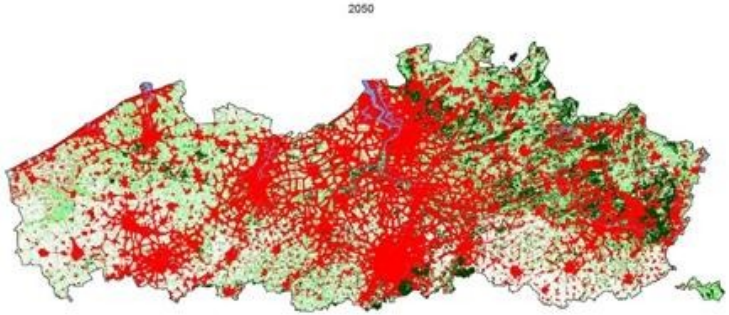

Kaart voorspelling bebouwde oppervlakte in 2050

Hoe groeien we verstandig?

Geen **ongebreidelde groei meer binnen de open ruimte**
Gent groeit binnen zijn bestaande contouren

1969

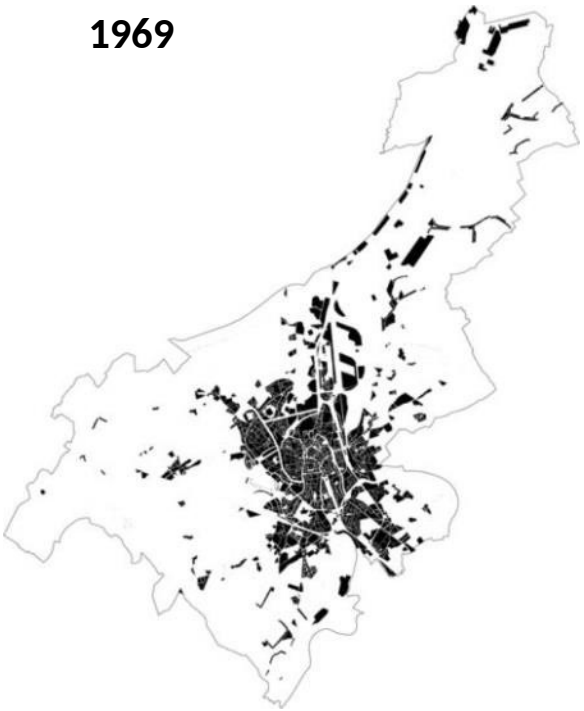

Oppervlakte : 3900 ha

1995

Oppervlakte : 7350 ha

2015

Hoe groeien we verstandig?

Geen **ongebreidelde groei meer binnen de open ruimte**
Gent groeit binnen zijn bestaande contouren

2015

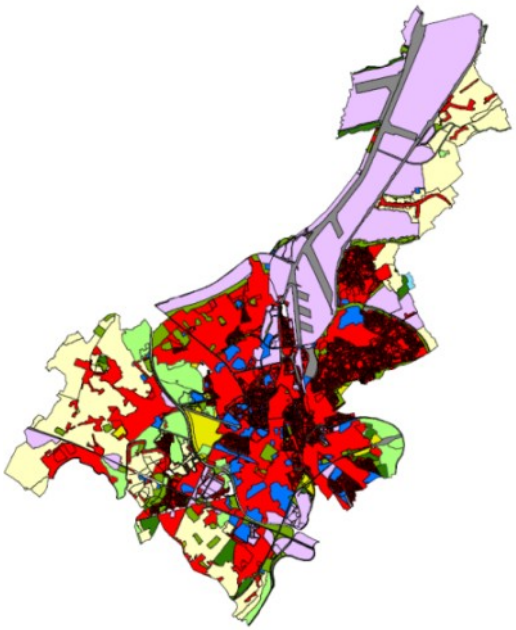

2030

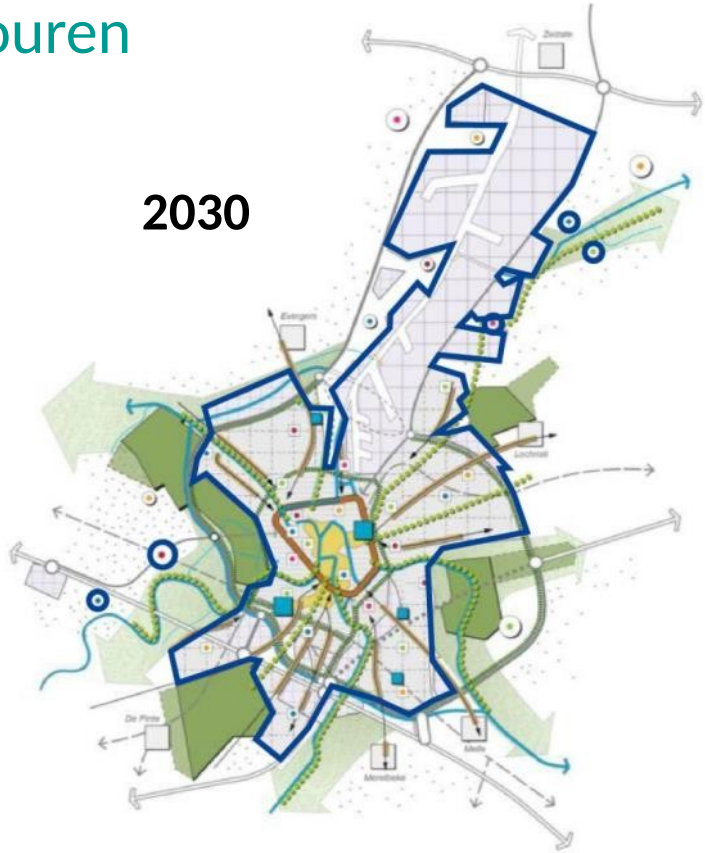

Gewenste ruimtelijke ontwikkeling

Hoe groeien we verstandig?

1. Wijs verdichten en verluchten
2. Verweven
3. Ruimte voor groen en water
4. Ruimte voor duurzame mobiliteit
5. Mens staat centraal

1. Wijs verdichten en verluchten

- *Verdichten op knooppunten*
- *Verluchten*
- *Voorzieningen bundelen*
- *Hoger en compacter bouwen*
- *Mogelijkheden benutten in 20ste eeuwse wijken*

Verdichten op knooppunten

Knooppunten van publieke ruimte en groen, water, fietsroutes, openbaar vervoerslijnen, wonen en werken

Elk van de knooppunten krijgt een schaal

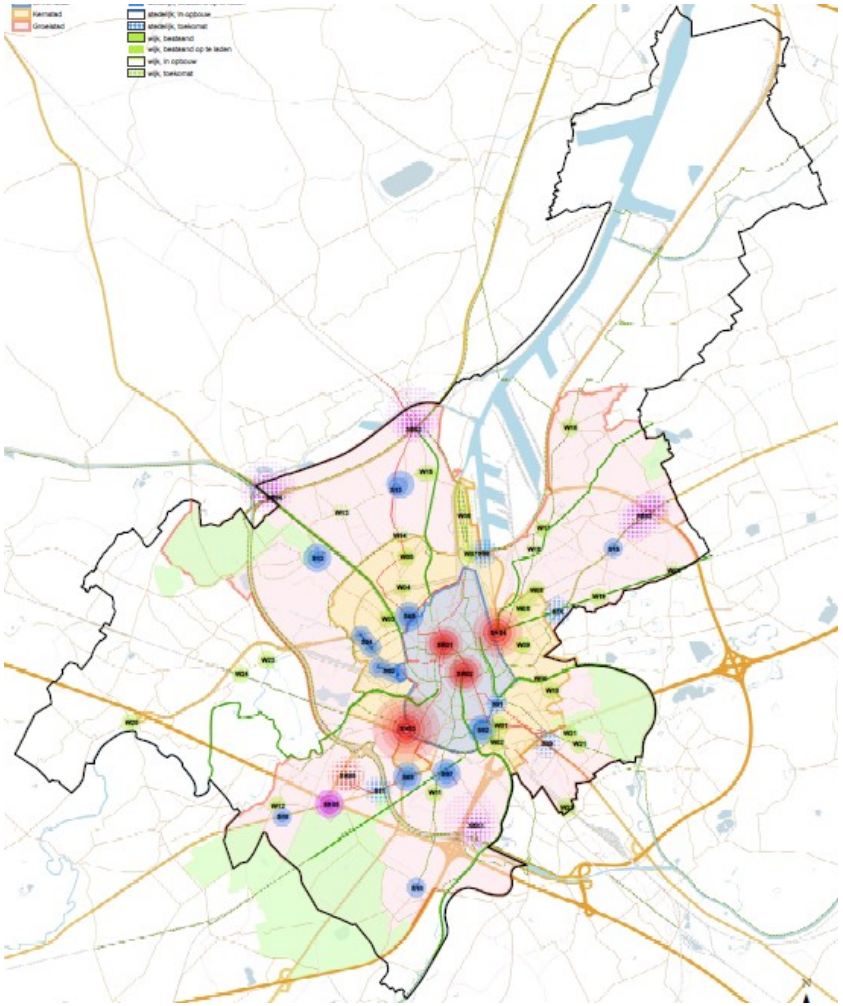

Knooppuntenkaart, Ruimte voor Gent

Verluchten

Realiseren van woon- en wijkgroen

Openmaken van binnengebieden

Binnengebied Kwakkelstraat, Rabot

Voorzieningen bundelen

Creëren van microcentraliteit en nabijheid

Welzijnsknoop, Ledeberg

Hoger bouwen

Juiste schaal op de juiste plek

Schipperskaai, Oude Dokken

Hoger en compacter bouwen: 4 schalen

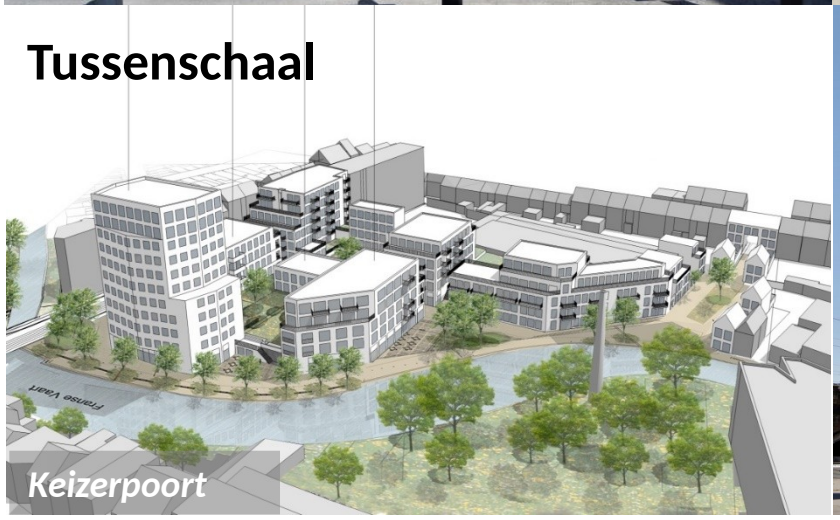

Mogelijkheden benutten in 20e-eeuwse wijken

Door nabijheid van voorzieningen verhogen we de leefkwaliteit en de sociale cohesie en veranderen we het verplaatsingsgedrag.

Wondelgem: verdichtingsmogelijkheden op ruimtelijke knooppunten

1. Wijs verdichten en verluchten

Wat levert dit ons op?

- Minder verplaatsingen met de wagen
- Minder ruimte-inname
- Beter voor klimaat
- Meer voorzieningen in de buurt
- Meer mogelijkheden tot ontmoeten

2. Verweven

- *Verweven op niveau wijkniveau*
- *Verweven op niveau van het bouwblok*
- *Verweven op niveau van het gebouw*
- *Delen en dubbel gebruik van ruimte*
- *Economie in het woonweefsel stimuleren*

Verweven op wijkniveau

Arbed, Gentbrugge: wonen, tewerkstelling en groen

Verweven op niveau van het bouwblok

Verweven op niveau van het gebouw

Stadsgebouw Schipperskaai: School, crèche, wijksporthal en buitenschoolse opvang

Delen en dubbel gebruik van ruimte

De Krook

Economie in het woonweefsel stimuleren

Pièce Montée, Sint-Amandsberg

2. Verweven

Wat levert dit ons op?

- Minder verplaatsingen met de wagen
- Efficiënter gebruik van de ruimte
- Beter voor klimaat
- Nabijheid van wonen, werken en ontspannen
- Levendige buurten

3. Ruimte voor groen en water

- *Vijf groenpolen*
- *Groenklimaatassen en groene ringen*
- *Wijk- en stadsparken*
- *Woongroen*
- *Meer ruimte voor water in de stad*
- *Gebiedsgerichte visie op landbouw*

Vijf groenpolen

Groenklimaatassen en groene ringen

Wijk- en stadsparken

Bijgaardepark

Woongroen

Appelbrugparkje, Jan Breydelstraat

Meer ruimte voor water in de stad

Droombeeld Ottogracht

3. Ruimte voor groen en water

Wat levert dit ons op?

- Klimaatrobuuste stad
- Gezonde en aantrekkelijke woon- en werkomgeving
- Kindvriendelijke stad
- Ruimte voor ontmoeten en ontspannen
- Levendige buurten

4. Ruimte voor duurzame mobiliteit

- *Bicycle urbanism complementair aan openbaar vervoer*
- *Trager gaat sneller*
- *Inzetten op veilig en comfortabel fietsnetwerk*
- *Van autobezit naar autogebruik*
- *Minder (parkeer)ruimte voor auto nodig, meer publieke ruimte*
- *Aangepast openbaar domein*

Bicycle urbanism complementair aan openbaar vervoer

GENT **Wijken krijgen buurtfietsenstallingen**

De buurtfietsenstalling in de Karperstraat.
Foto James Arthur

Er zijn plannen om in alle Gentse wijken overdekte buurtfietsenstallingen te plaatsen. In de Karperstraat opende gisteren de tweede dergelijke stalling in één van de laatste restanten van de oude drukkerij van Het Volk. «De woningen hier in de buurt zijn meestal maar een meter of vier breed, dus veel plaats is er vaak niet om een fiets in de gang te zetten. Daarom kunnen buurtbewoners hier een abonnement nemen om hun fiets te stallen. Dat kost 65 euro per jaar en er zijn 22 plaatsen voorzien. De stalling komt men enkel in met een sleutelkaart», aldus schepen van Mobiliteit Filip Watteeuw (Groen). «Het is de bedoeling om dergelijke buurtfietsenstallingen ook in de rest van Gent uit te rollen. Daar is veel vraag naar.» *(EDG)*

Trager gaat sneller

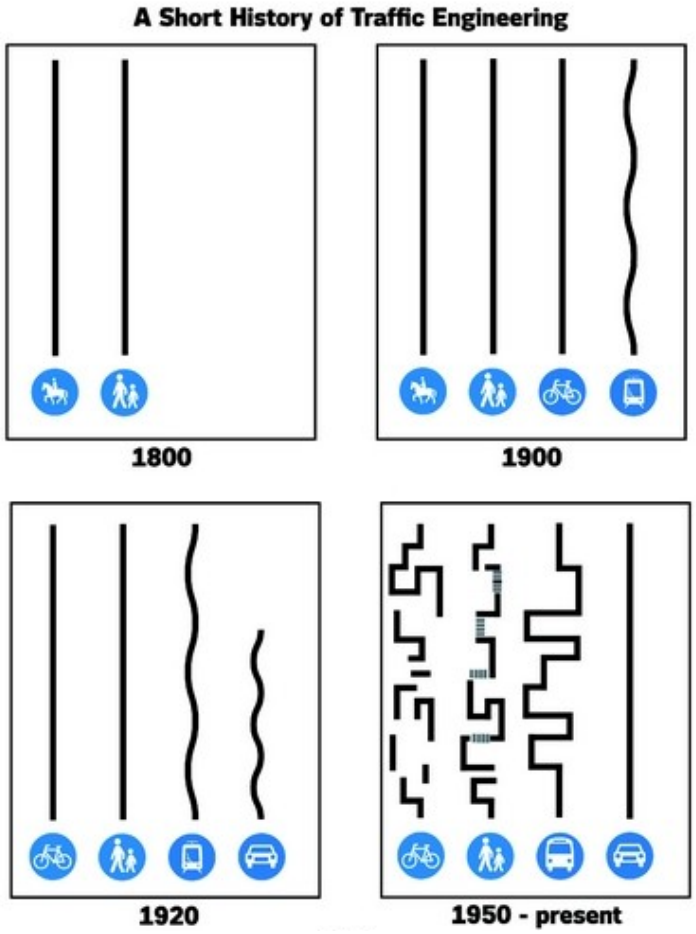

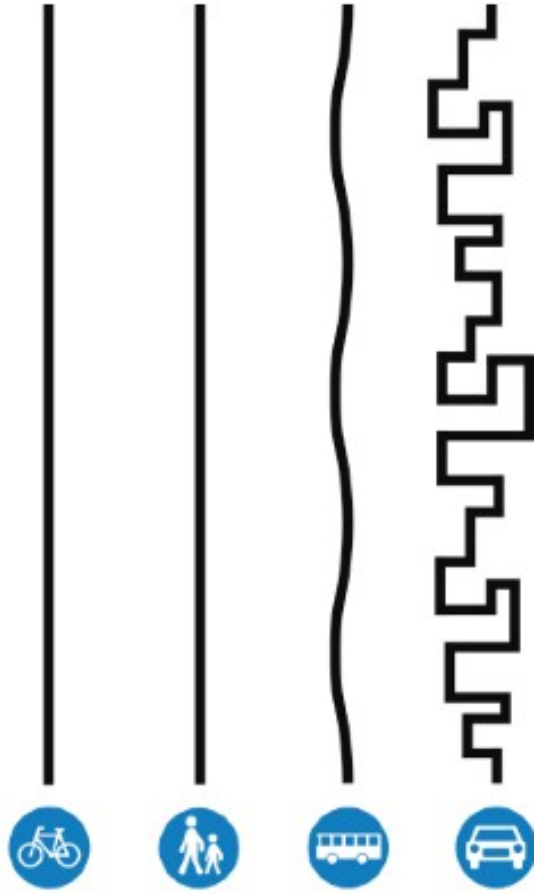

Inzetten op veilig en comfortabel fietsnetwerk

Fietsonderdoorgang Coupure

Combineren van vervoerwijzen

Van autobezit naar autogebruik

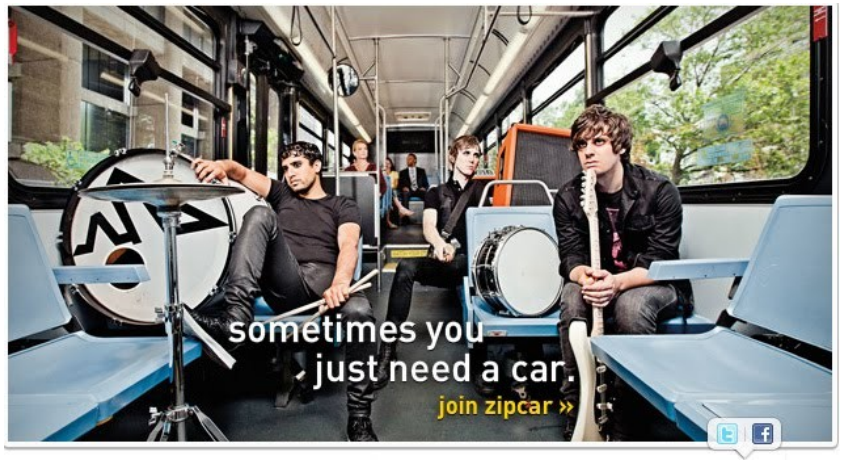

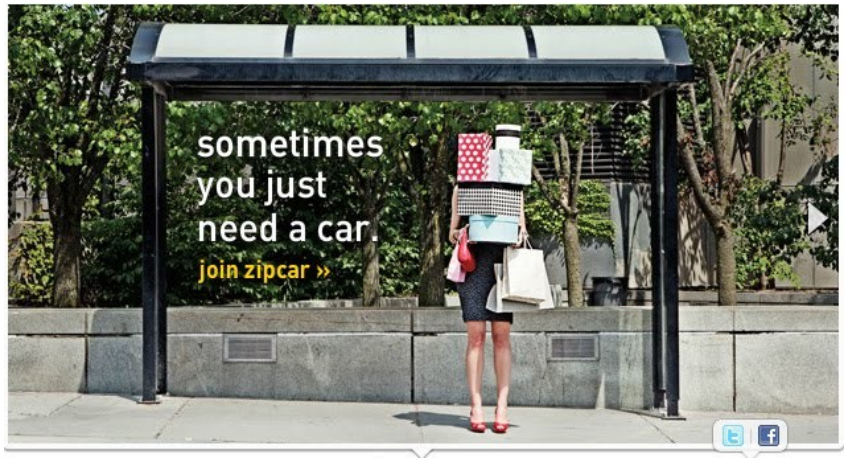

Minder (parkeer)ruimte voor auto nodig, meer publieke ruimte

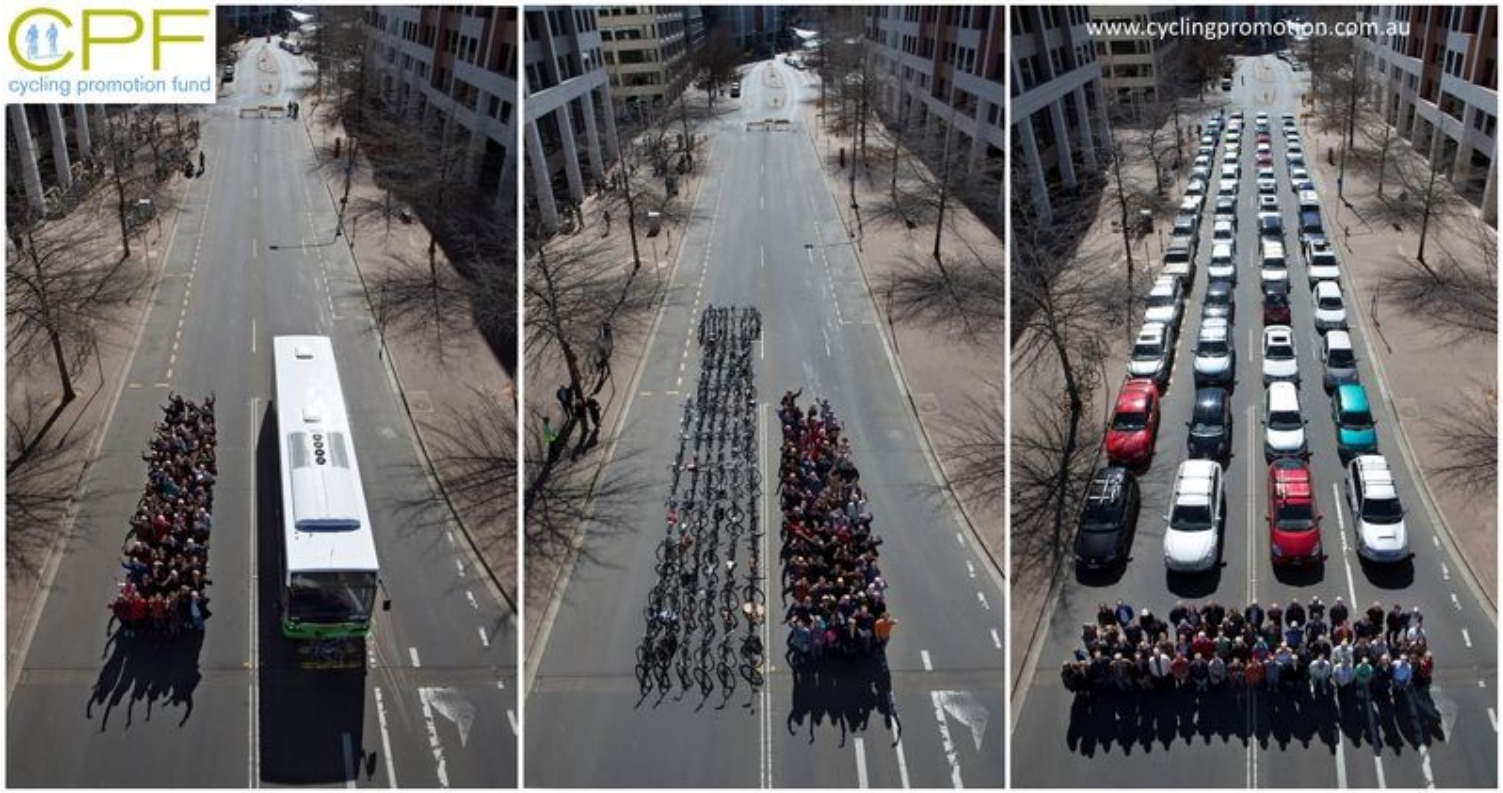

Aangepast openbaar domein

4. Duurzame mobiliteit

Wat levert dit ons op?

- Minder verplaatsingen met de wagen
- Meer publieke ruimte en ontmoeting
- Beter voor klimaat
- Kindvriendelijke en aantrekkelijke woon- en werkomgeving
- Beter voor onze gezondheid

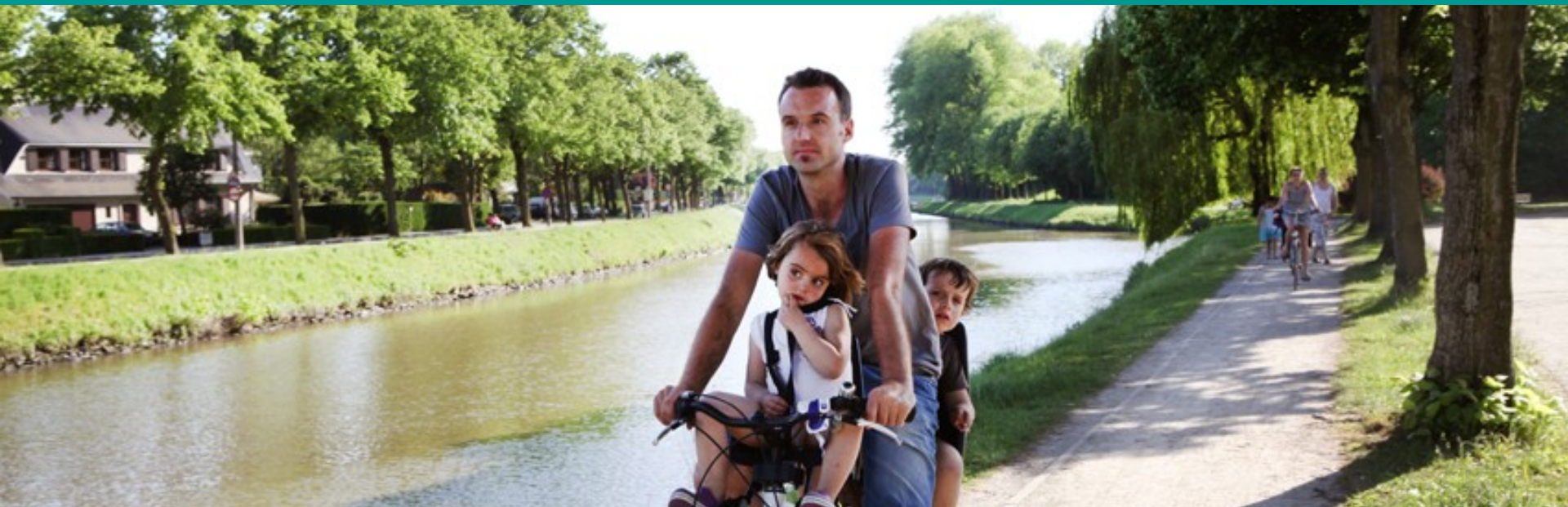

5. Mens staat centraal

We vertrekken vanuit de leefwereld van de Gentenaars

Project Tondelier, Rabot

Ruimte voor eigen (tijdelijke) initiatieven

200 INWONERS AL BOORDEVOL IDEEËN EN VOORSTELLEN

Leberg eist Standaert-site op

LEDEBERG

Meer dan 200 Ledebergenaars tekenden gisteravond present voor een grootse volksvergadering in de wijk. Ze willen samen, en vooral zélf beslissen wat er met de site van de failliete Standaert doe-het-zelf-zaak moet gebeuren. «Dit mag niet verkocht en volgebouwd worden», klonk het massaal. «Groen en ruimte voor verenigingen en ontmoetingen, dát heeft Ledeberg nodig.»

SABINE VAN DAMME

De Standaert-familiezaak in Ledeberg is de laatste doe-het-zelfzaak in België. De zaak is nu failliet en er is een curator aangesteld. Maar het terrein waarop de doe-het-zelfzaak ligt, is enorm groot. Bovendien staat ook de grote meubelzaak even verderop te koop. Het dorp de Ledebergenaars dromen van een grote, groene ontmoetingsplek. Vandaag begon elkaar te mailen omtrent de site, en dat ontaardde in de werkgroep 'Ledeberg Doet Het Zelf'.

Die groep organiseerde gisteravondmiddag een volksvergadering in de parochiezaal op het plein. Meer dan 200 man kwam opdagen. Ook de burgemeester en schepenen, klonk het. «We hebben hen gevraagd de site aan te kopen en voor de Ledebergenaars open te houden. Ze zijn agressief en enthousiast, maar het zal natuurlijk wel een kwestie van geld worden. De stad liet wel al een schatting maken.»

Dat die mededeling klopte, bevestigde de aanwezigheid van schepen Tine Heyse. «Ik ben hier in naam van het schepencollege, maar ook als de Ledebergenaar die «Maar als ik zie hoe dit project gedragen wordt, hoeveel volk hier is en hoe enthousiast de mensen zijn, denk ik wel dat we daar als stad alleen maar bijkunnen om zijn. Zo'n betrokkenheid bij de buurt is toch fantastisch? Ik zal dan ook verslag uitbrengen bij het college. Ik kan nu nog niet handtekenen, ik schepen Rathuizer die daarmee bezig is, maar ik ben ervan overtuigd dat hij zijn best zal doen.»

De vergadering in Ledeberg lokte een hoop volk. Foto Fiep Pynaert

Voorstellen

De achtergrond van de stad het terrein koopt, en stelde alvast drie zaken voor. «We willen openruimte met groen, want dat betekent veel voor de wijk Ledeberg. Ook willen we plaats voor de lokale organisaties en verenigingen. Want bijvoorbeeld de carnavalsverenigingen moeten vandaag naar Wondelgem om hun wagens te bouwen. Tenslotte willen we dat de Ledebergenaars mee kunnen denken en beslissen over de verdere invulling van deze site.»

Ook de Ledebergenaars aanwezigen nog andere voorstellen uitgewerkt. Zo werd een soort van aandelen-systeem voorgesteld, waarbij elke kan bijleggen om de site te kopen. Ook een ontmoetingsplaats werd voorgesteld, of een speelplaats en een open ruimte. «Bovendien moet aandacht zijn voor problemen zoals gehandhaafverlast en sluikstorten, klonk het.

Het is nu al duidelijk: Ledeberg zal deze kans niet zomaar laten schieten.

5. Mens staat centraal

Wat levert dit ons op?

- Meer ruimte voor ontmoeting
- Kindvriendelijke en aantrekkelijke woon- en werkomgeving
- Levenslang wonen in de wijk
- Warme samenleving

Conclusie: wijs groeien

- **geen ongebreidelde groei meer binnen de open ruimte: Gent groeit binnen zijn bestaande contouren**
- **geen verharding zonder verzachting**
- **geen verdichting zonder verluchting**
- **geen wonen zonder voorzieningen (crèche, school, etc)**
- **geen kleinere individuele leefruimte zonder meer collectieve leefruimte**

Conclusie: wijs groeien

(internetlink)

RUIMTENEUTRALITEIT

Ruimte voor Gent in 2 minuten

WIJS VERDICHTEN

MENSGERICHT PLANNEN

1. Inleiding: Gent in een notendop
2. Geschiedenis van Gent en link met ruimtelijke ontwikkeling
3. Stadsplanning in Gent
4. Ruimte voor Gent – Structuurvisie 2030
5. Projectmatige vertaling van de ruimtelijke visie

Ambities krijgen vorm op strategische plekken

- Bestaande en lopende strategische projecten uit Ruimtelijk Structuurplan Gent verderzetten
- Initiëren nieuwe strategische plekken en projecten

Strategische projecten en plekken voor de komende decennia

1. Zuidelijk projectgebied
2. Noordelijk projectgebied
3. Kouter- en Leieland
4. Moervaartvallei
5. Groenklimaatassen

Vragen?

Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning

Philippe Van Wesenbeeck
philippe.vanwesenbeeck@stad.gent